

**POLITECHNIKA
BYDGOSKA**

Wydział Technologii
i Inżynierii Chemicznej

Karta przedmiotu
Barwniki naturalne i sztuczne

1. Informacje podstawowe

Kierunek studiów technologia i chemia żywności		Cykl kształcenia (nabór) 2025/26	
Jednostka zarządzająca kierunkiem studiów Wydział Technologii i Inżynierii Chemicznej		Kod przedmiotu 02TCZN.DM2C.3393.25	
Poziom studiów drugiego stopnia (mgr)		Języki wykładowe polski	
Profil studiów Profil ogólnoakademicki		Obligatoryjność Fakultatywny	
Forma studiów studia niestacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Wymagania wstępne		Znajomość podstaw chemii organicznej	
Przedmioty wprowadzające		brak	
Koordinator		Beata Jędrzejewska	
Okres Semestr 2		Forma zaliczenia Zaliczenie na ocenę	
		Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 8 Ćwiczenia laboratoryjne: 8	
		Liczba punktów ECTS 2.0	

2. Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Opis efektów uczenia się	Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się	Odniesienie do charakterystyk PRK
Wiedza:			
W1	Ma pogłębioną wiedzę w zakresie wybranych zagadnień chemii żywności, w tym poszerzoną wiedzę o budowie, występowaniu i właściwościach najpopularniejszych barwników naturalnych, syntetycznych i mineralnych stosowanych jako dodatki do żywności.	TCZ_O2_K_W01	P7S_WG
W2	Ma uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą wybrane zagadnienia dotyczące barwników spożywczych	TCZ_O2_K_W02	P7S_WG
Umiejętności:			
U1	Potrafi przeprowadzać eksperymenty z zakresu chemii żywności, dobierając oraz stosując właściwe metody i narzędzia badawcze stosowane w produkcji i analizie barwników spożywczych, przystosowując je lub opracowując nowe metody i narzędzia, jeżeli rozwiązanie problemu tego wymaga.	TCZ_O2_K_U02	P7S_UW
U2	Potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi, planować eksperymenty, analizować dane i wyciągać wnioski naukowe w zakresie chemii barwników spożywczych	TCZ_O2_K_U04	P7S_UW
U3	Potrafi planować i organizować pracę zespołu, podejmować różne role, w tym wiodącą, a także współdziałać z jego innymi członkami.	TCZ_O2_K_U06	P7S_UO
Kompetencje społeczne:			
K1	Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści, uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów zawodowych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu.	TCZ_O2_K_K01	P7S_KK

3. Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Formy zajęć	Efekty uczenia się dla przedmiotu

Lp.	Treści programowe	Formy zajęć	Efekty uczenia się dla przedmiotu
1.	Ogólne pojęcie barwy i barwnika. Definicja i podział barwników spożywczych. Wybrane barwniki naturalne – budowa, występowanie i właściwości (np. barwniki izoprenoidowe, porfiryne, flawonoidowe, betalainowe, chinoidowe i inne) Karnele i melanoidy. Metody pozyskiwania barwników naturalnych. Barwniki identyczne z naturalnymi: ryboflawina, kurkumina, Beta-karoten, ksantyna. Charakterystyka najpopularniejszych barwników syntetycznych stosowanych jako dodatki do żywności. Barwniki organiczne syntetyczne: żółte, np.: żółcień kwasowa, tartrazyna, żółcień pomarańczowa S, czerwone, np.: czerwień koszeulinowa, amarant, szarłat, niebieskie, np.: błękit patentowy V, indygotyna; czarne, np.: czerń brylantowa. Nieorganiczne substancje barwiące (barwniki mineralne). Prawo regulujące stosowanie substancji barwiących.	Wykład	W1, W2
2.	Treść ćwiczeń laboratoryjnych stanowi uzupełnienie wykładu o zagadnienia praktyczne. Synteza wybranych grup barwników. Spektrofotometryczna i chromatograficzna ocena wybranej grupy barwników. Barwniki roślinne. Wykrywanie i identyfikacja syntetycznych barwników w produktach spożywczych. Analiza barwników antocyjanowych i karotenowych w wybranych produktach owocowych. Fotodegradacja barwników.	Ćwiczenia laboratoryjne	U1, U2, U3, K1

4. Metody prowadzenia zajęć, weryfikacji efektów uczenia się i warunki zaliczenia

Forma zajęć		
Wykład	Metody prowadzenia zajęć:	
	Wykład	
	Metody (sposoby) weryfikacji:	Udział:
	Kolokwium	100%
	Warunki zaliczenia przedmiotu:	
	Zaliczenie kolokwium - minimum 51% prawidłowych odpowiedzi	
Ćwiczenia laboratoryjne	Metody prowadzenia zajęć:	
	Ćwiczenia laboratoryjne	
	Metody (sposoby) weryfikacji:	Udział:
	Kolokwium	80%
	Sprawozdanie	20%
	Warunki zaliczenia przedmiotu:	
	Zaliczenie kolokwiów cząstkowych - minimum 51% prawidłowych odpowiedzi, wykonanie przewidzianych harmonogramem ćwiczeń (liczbę i tematy ćwiczeń ustala prowadzący zajęcia) i opracowanie otrzymanych wyników w postaci sprawozdań	

Efekt uczenia się dla przedmiotu	Metody (sposoby) weryfikacji	
	Kolokwium	Sprawozdanie
W1	x	
W2	x	
U1		x
U2		x
U3		x
K1		x

5. Literatura

Literatura podstawowa

1. Sikorski Z., Staroszczyk H., 2017 r., Chemia żywności Tom 1. Główne składniki żywności, PWN, Warszawa
2. Kwiecień H., 2014 r., Chemia i preparatyka barwników organicznych. Zachodnio-Pomorski Uniwersytet Technologiczny, Szczecin.
3. Praca Zbiorowa Pod Red. Nauk. Piecyk M., Wołosiała I., 2022 r., Analiza i ocena jakości żywności. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego SGGW, Warszawa.
4. Fortuna T., Gałkowska D., Pietrzak S., Rożnowski J., Socha R., 2012 r., Wybrane zagadnienia z chemii żywności, Wyd. 2 popr. I uzupełn., Wydawnictwo Uniwersytetu Rolniczego, Kraków.
5. Szłyk E., Cichosz M., Filipiak Szok A., Jastrzębska A., Kurzawa M., 2013 r., Ćwiczenia laboratoryjne z analizy żywności. Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń.

Literatura uzupełniająca

1. Praca zbiorowa pod redakcją Sikorskiego Z., 1994 r., Chemiczne i funkcjonalne składniki żywności. WNT, Warszawa.
2. Praca zbiorowa pod redakcją Małeckiej M., 2006 r., Wybrane metody analizy żywności. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań.
3. Masłowska J., 1998 r., Instrumentalne metody identyfikacji i oznaczania składników żywności, cz. II ćwiczenia laboratoryjne. Politechnika Łódzka, Łódź.
4. Grimm H.U., 2021 r., Chemia w pożywieniu. Wydawnictwo Vital, Białystok
5. Praca zbiorowa pod red. Klepacka A., Analiza żywności, 2005 r., Wydawnictwo SGGW, Warszawa.
6. Praca zbiorowa pod red. Żegarska Z., 2000 r., Ćwiczenia z analizy żywności. Wydawnictwo UWM, Olsztyn.

6. Nakład pracy studenta - bilans godzin i punktów ECTS

Aktywność studenta		Obciążenie studenta Liczba godzin
Zajęcia prowadzone z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego lub innych osób prowadzących zajęcia	Wykład	8
	Ćwiczenia laboratoryjne	8

Praca własna studenta	Konsultacje	8
	Przygotowanie do zajęć	6
	Studiowanie literatury	10
	Przygotowanie sprawozdania	8
	Przygotowanie do zaliczenia	12
Łączny nakład pracy studenta		60
Liczba punktów ECTS		2

* Godzina (dydaktyczna) oznacza 45 minut